

Aan de leden van de
Vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat
en Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

Harlingen, 8 november 2020

Betreft: Wetgevingsoverleg 12 november 2020

Geachte Commissieleden,

Op 12 november spreekt u onder meer over de 'Gevolgen uitspraak Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over mijnbouwschade in Limburg en de vervolgstappen'. In dat kader vragen wij u om minister Wiebes twee dringende, actuele vragen voor te leggen:

→ **Onderschrijft de minister dat mijnbouwmaatschappijen in het algemeen, en in ons specifieke geval Frisia Zout, tijdens hun winningsperiode een financiële voorziening moeten vormen die, nu of later, mogelijke materiële, immateriële en bedrijfsschade zo nodig kan dekken?**

→ **Onderschrijft de minister dat elk schadeprotocol - in ons geval voor zoutwinning, maar in de nabije toekomst ook voor steenkoolwinning en mogelijk ook voor geothermie - maatschappelijk breed en enthousiast gedragen moet worden alvorens van kracht te worden?**

Bijgaande informatie levert voor deze vragen de bredere context.

Hopelijk wilt u er tijdens het overleg met deze vragen op aansturen dat de minister niet enkel repareert wat de afgelopen decennia inzake mogelijke mijnbouwschade is veronachtzaamd, maar ook in de toekomst herhaling van deze tekortkomingen voorkomt.

Heeft u behoefte aan nadere toelichting, dan kunt u terecht bij de adviseur van onze stichting, Chris Elsinga. Hij is te bereiken via info@sbhh.nl en 06-53944765.

Met vriendelijke groet,

Jarig Langhout
voorzitter

Context betreffende een financiële voorziening

In zijn brief van 23 september 2020 schrijft de minister over de afhandeling van de mijnbouwschade in Limburg: *“Hierbij was het lang onduidelijk of er nog iemand voor deze mijnbouwschade aanspreekbaar is en of deze schade niet reeds is verjaard.”*

Het ministerie van EZK richt nu voor bovengenoemde schade met terugwerkende kracht een schadefonds in. De Limburgse mijnbouwschade staat echter niet op zichzelf. Na-ijlende effecten van mijnbouwactiviteiten zijn lange tijd niet voorzien, of wellicht veronachtzaamd. In 2015 stelt de Onderzoeksraad voor Veiligheid daarover: *“onzekerheden (zijn) inherent aan activiteiten in de diepe ondergrond”*.

Deze en andere lessen die de Onderzoeksraad trok proberen wij binnen de Pilot Harlingen toe te passen op de zoutwinning, die hier nog aan het begin staat. Tijdens een Rondetafelgesprek Zoutwinning op 12 september 2018 informeerden wij u hier al over.

De Pilot is een samenwerking van onze stichting met Frisia Zout, de gemeente Harlingen, Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân, met als doel alle schade voor de Top 20-monumentenstad Harlingen en zijn inwoners te voorkomen. Dit *“vermindere van (...) risico’s en gevolgen voor de burgers”* noemt minister Wiebes in zijn brief van 23 september 2020 het *‘eerste spoor’*.

De samenwerkende partijen in Harlingen spraken af dat de veiligheid van de stad en zijn inwoners centraal staat. De Pilot Harlingen laat zien dat - lerend van het verleden - stappen kunnen worden gezet om het vertrouwen in delfstofwinning in Nederland te herwinnen. Dit vertaalt zich concreet bijvoorbeeld in gezamenlijke communicatie richting de bevolking en het aanleggen door de mijnbouwer van een extra meetnet in de Harlinger binnenstad omdat dit *“vanuit maatschappelijk oogpunt gewenst is”*. Dit extra meetnet wordt opgenomen in het Meetplan, zodat het Staatstoezicht op de Mijnen hier toezichthoudend en handhavend op kan acteren.

Bij alle waarborgen hoort ook de zekerheid dat materiële, immateriële en bedrijfsschade betaald kan worden vanuit een reeds gevomde voorziening. Een schadefonds biedt bewoners en bedrijven zekerheid en (gemoeds)rust dat vergoeding is gegarandeerd, ook bijvoorbeeld wanneer de schade pas na afloop van de winning optreedt.

→ Onderschrijft de minister daarom dat mijnbouwmaatschappijen in het algemeen, en in ons specifieke geval Frisia Zout, tijdens hun winningsperiode een financiële voorziening moeten vormen die, nu of later, mogelijke materiële, immateriële en bedrijfsschade zo nodig kan dekken?

Context betreffende het schadeprotocol zoutwinning

De minister schrijft in zijn brief van 23 september 2020: *“(...) Ik streef naar een oplossing waarbij burgers met schade als gevolg van mijnbouw recht wordt gedaan. Ik vind dat mijnbouwschade op een uniforme en onafhankelijke wijze moet worden afgehandeld waarbij de burger wordt ontzorgd. Ik zal daarom ook de behandeling van mijnbouwschade ten gevolge van de voormalige steenkolenwinning onderbrengen bij de landelijke aanpak van mijnbouwschade en de uniforme werkwijze van de recent ingestelde Commissie Mijnbouwschade.”*

Momenteel wordt nog gewerkt aan een protocol dat dezelfde Commissie gaat hanteren bij schades door *zoutwinning*. Het afgelopen halfjaar consulteerde het ministerie van EZK daarover gemeenten en provincies en ook - schriftelijk, telefonisch en persoonlijk - onze stichting. Ondanks alle reacties van lagere overheden en belangengroepen zoals de onze is het laatste concept echter woordelijk nog vrijwel hetzelfde als het eerste, uit april. Naar wij begrijpen zou de regeling binnen enkele weken gefinaliseerd moeten worden.

Wanneer de regeling binnenkort inderdaad ongewijzigd wordt vastgesteld kunnen kerkelijke gemeenten, VvE's, woningcorporaties en gemeenten niet terecht bij de nieuwe landelijke Commissie Mijnbouwschade. Schade aan kerken, bruggen, kades, straten, grote of kleine woningcomplexen, nieuwbouwwoningen, bibliotheken, stadhuizen, scholen et cetera valt dan buiten de criteria. Schadeoorzaak nummer 1 - scheefstelling - is niet in het protocol opgenomen en mijnbouwschade door geringe scheefstelling valt eveneens buiten de criteria. Kortom: waarschijnlijk komen allerlei schades, ook aan de 600 (rijks)monumentale panden in Harlingen, het 'goud van de stad', niet in aanmerking voor behandeling door de Commissie Mijnbouwschade. Wij kaartten dit ook al aan bij de Commissie zelf, met het verzoek hierover in gesprek te gaan.

Wij accepteren vanzelfsprekend dat een regeling, die nu naar beste weten en kunnen wordt geformuleerd, in de praktijk na verloop van tijd voor verbetering vatbaar zal blijken. Echter: starten met een nieuwe regeling, waarvan op voorhand duidelijk is dat die tekort schiet, is voor ons lastig te aanvaarden. Onze gezamenlijke ambitie moet niet zijn achteraf te repareren, na jarenlange juridische procedures zoals in Limburg, maar met gebruikmaking van alle verkregen inzichten en ervaringen optimaal te anticiperen op onverhoopte situaties.

→ Onderschrijft de minister daarom dat elk schadeprotocol - in ons geval voor zoutwinning, maar in de nabije toekomst ook voor steenkoolwinning en mogelijk ook voor geothermie - maatschappelijk breed en enthousiast gedragen moet worden alvorens van kracht te worden?